

ΕΚΘΕΣΗ ΑΥΤΟΨΙΑΣ ΣΤΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ ΚΡΑΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΥΠΟΔΟΧΗΣ ΣΤΗΝ ΚΩ

I. Εισαγωγικά

Ο Συνήγορος του Πολίτη, ενεργώντας στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του κατά το άρθρ. 103 παρ. 9 του Συντάγματος και το άρθρ. 4 παρ. 5 του Ν. 3093/2003 (ΦΕΚ Α'10/22.01.2003), καθώς και τις διατάξεις του αρθρ.23 παρ.6 Ν.3907/2011 (Α'7) «Οι διαδικασίες της απομάκρυνσης υπόκεινται σε σύστημα εξωτερικού ελέγχου, που λειτουργεί με μέριμνα της Ανεξάρτητης Αρχής "Συνήγορος του Πολίτη"» και των άρθρων 2 και 4 του Ν.4228/2014 «Κύρωση του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου στη Σύμβαση κατά των βασανιστηρίων και άλλων μορφών σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών» (Α'7) δυνάμει των οποίων ο Συνήγορος ως Εθνικός Μηχανισμός Πρόληψης «διενεργεί επισκέψεις σε όλους τους χώρους στέρησης της ελευθερίας, με ή χωρίς προηγούμενη ενημέρωση των αρμοδίων αρχών που προΐστανται των χώρων αυτών», αποφάσισε τη διενέργεια αυτοψίας. Η αυτοψία περιελάμβανε την επίσκεψη χώρων (ιδίως κελιών ή άλλων χώρων κράτησης), συζήτηση με αρμοδίους υπηρεσιακούς παράγοντες, άμεση επικοινωνία με κρατούμενους, εξέταση προσώπων, λήψη εγγράφων και στατιστικών στοιχείων και κάθε άλλη εξεταστική ενέργεια σχετική με χώρους ταυτοποίησης, υποδοχής και κράτησης εισερχομένων στη χώρα αλλοδαπών της Αστυνομικής Διεύθυνσης Κω, του Λιμεναρχείου Κω, καθώς και με τις διαδικασίες επιστροφής αλλοδαπών, πρόσβασης στο άσυλο και κάθε άλλη διαδικασία σχετικά με τη διασφάλιση των νομίμων δικαιωμάτων τους. Η αυτοψία διενεργήθηκε στις 25 Ιουνίου 2015, από τους ειδικούς επιστήμονες της Ανεξάρτητης Αρχής, Ελένη Κουτρούμπα, Μανώλη Λασκαρίδη, Ελενα Μάρκου, Γιάννη Μπούτσελη και Δημήτρη Χορμοβίτη.

II. Διαδικασία έρευνας

1. Επίσκεψη στην Αστυνομική Διεύθυνση Κω

α Συνάντηση με στελέχη της Αστυνομικής Διεύθυνσης

Περί την 10η πρωινή της 25^{ης} Ιουνίου 2015, οι ειδικοί επιστήμονες της Ανεξάρτητης Αρχής μετέβησαν στην Αστυνομική Διεύθυνση Κω, όπου τους δέχθηκε ο κύριος Στρατίκης, αστυνόμος, υπασπιστής του αστυνομικού διευθυντή, παρουσία και του κυρίου Κολλιάρη υπαστυνόμου στο τμήμα Αλλοδαπών.

Τα στελέχη της Ανεξάρτητης Αρχής συζήτησαν διεξοδικά με τους ανωτέρω για ζητήματα που άπτονται της πρώτης υποδοχής των εισερχομένων στην Κω αλλοδαπών και γενικότερα της διαχείρισής τους, καθώς και ζητήματα δυναμικότητας, στελέχωσης, υποδομών και εν γένει λειτουργίας της Αστυνομικής Διεύθυνσης.

Ο κύριος Στρατίκης, εστίασε ιδιαίτερα στους ολοένα και διογκούμενους, ανά μήνα, αριθμούς των εισερχομένων στη Κω από την Τουρκία αλλοδαπών. Ειδικότερα, σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία της Αστυνομικής Διεύθυνσης Κω, τα οποία και χορηγήθηκαν στο κλιμάκιο, από την αρχή του 2015 μέχρι τον Ιούνιο 2015, ο αριθμός όσων εισήλθαν στο νησί από την Τουρκία μέσω θαλάσσης, έφθασε τους 10561. Αντίθετα, το έτος 2014 καθ'ολη τη διάρκεια του έτους, εισήλθαν στην Κω 3267 αλλοδαποί.

Εξ αυτών, οι πιο πολυπληθείς εθνοτικές ομάδες προέρχονται από τη Συρία, κατά 70% και το Αφγανιστάν

Οι αλλοδαποί, οι οποίοι φθάνουν στο νησί με μικρές βάρκες, χωρητικότητας 15-20 ατόμων -ανάμεσά τους βρίσκονται πολλοί ασυνόδευτοι ανήλικοι- συλλαμβάνονται από τις δυνάμεις του Λιμενικού Σώματος, οι οποίοι διενεργούν την πρώτη καταγραφή και συντάσσουν τη σχετική δικογραφία που αποστέλλεται στον αρμόδιο εισαγγελέα.

Στη συνέχεια, οδηγούνται στο Captain Elias, ένα εγκαταλελειμμένο κτίριο πρώην ξενοδοχείου, στη Λάμπη, 5 χλμ έξω από την Κω, το οποίο έχει κατασχεθεί και παραχωρηθεί από την Τράπεζα Πειραιώς και λειτουργεί ως άτυπος χώρος προσωρινής στέγασης, χωρίς όμως να έχει την ευθύνη για τη διαχείρισή του τόσο η Αστυνομία όσο και οι Λιμενικές Αρχές.

Σύμφωνα με την ενημέρωση του κλιμακίου, οι αλλοδαποί παραμένουν στο «ξενοδοχείο» για διάστημα 5-7 ημερών, έως ότου καταγραφούν από τις Αστυνομικές Αρχές, στις οποίες προσέρχονται με ίδια μέσα. Κατά τον χρόνο της επίσκεψης του κλιμακίου στην Κώ, παρέμεναν στο Captain Elias περίπου 800-900 άτομα.

Τα στελέχη της Αστυνομίας, εστίασαν στην ελλιπή στελέχωση και υποδομή της υπηρεσίας, προκειμένου να ανταποκριθεί στον μεγάλο όγκο των αλλοδαπών, οι οποίοι καταγράφονται καθημερινά, από τις 8 το πρωί μέχρι τις 10 το βράδυ. Διεκπεραιώνονται 80-90, το πολύ 100 άτομα κάθε ημέρα, σε συνθήκες δύσκολές αφού μόνο ένα μηχάνημα για την ηλεκτρονική καταγραφή δακτυλικών αποτυπωμάτων λειτουργεί – τα άλλο είναι εκτός λειτουργίας- σε ένα μικρό γραφείο. Στις διαδικασίες απασχολούνται μόνο οκτώ αστυνομικοί σε δύο βάρδιες, ενώ ελάχιστοι αστυνομικοί εργάζονται σε λοιπές υπηρεσίες, πρωτόκολλο κ.λ.π

Οι οικογένειες υπηκόων Συρίας, λαμβάνουν εξαμηνιαία «αναβολή απομάκρυνσης», ενώ στους λοιπούς αλλοδαπούς χορηγείται «υπηρεσιακό σημείωμα προς οικειοθελή αναχώρηση εντός τριάντα ημερών». Στη συνέχεια, οδηγούνται όλοι στο λιμάνι, προκειμένου να αναχωρήσουν με το πλοίο της γραμμής για τον Πειραιά.

Πρόσφατα, όπως αναφέρθηκε, περίπου δέκα ημέρες πριν από τη διενεργηθείσα αυτοψία, περίπου 1500 αφιχθέντες στο νησί αλλοδαποί, οδηγήθηκαν κατ'ευθείαν στο λιμάνι, χωρίς να καταγραφούν προηγουμένως από τις αστυνομικές αρχές του νησιού, και αναχώρησαν με το πλοίο της γραμμής για τον Πειραιά, προκειμένου να εμφανισθούν οικειοθελώς στην Διεύθυνση Αλλοδαπών Αττικής για να καταγραφούν εκεί

Τα αρμόδια αστυνομικά όργανα, εστίασαν στην έλλειψη λειτουργίας κέντρου πρώτης υποδοχής, με βάση τις προδιαγραφές του ν.3907/2011 και τις εκεί εγγυήσεις για την προστασία ευάλωτων ομάδων.

Ειδική αναφορά, έγινε επιπλέον, στην ανάγκη απλούστευσης των διαδικασιών, όσον αφορά την έκδοση των αποφάσεων κράτησης και απέλασης, αναστολής και αναβολής απομάκρυνσης και την κατάργηση της ενδιάμεσης γραφειοκρατίας.

Ενδεχομένως, θα βοηθούσε στην ταχύρρυθμη διεκπεραίωση των διαδικασιών η ενοποίησή τους με αυτές που διενεργούνται από τις λιμενικές αρχές.

Τέλος, όπως αναφέρθηκε, στο νησί αναπτύσσουν δράση κλιμάκιο της Υπατης Αρμοστείας, κλιμάκιο της ΜΚΟ «Γιατροί χωρίς Σύνορα», αποτελούμενο από έξι άτομα, εκ των οποίων δύο μόνο είναι ιατροί (πνευμονολόγος και δερματολόγος), καθώς και κλιμάκιο της ΜΚΟ «Μετάδραση» για τις ανάγκες διερμηνείας.

Το κλιμάκιο της Υπατης Αρμοστείας παρέχει ενημέρωση στους αλλοδαπούς για τα δικαιώματά τους, τόσο στις εγκαταστάσεις της Αστυνομίας όσο και στο «ξενοδοχείο» και προβαίνει στον εντοπισμό ευάλωτων ομάδων. Επιπλέον, μεταφέρει στο Captain Elias, τον κατάλογο των ονομάτων των αλλοδαπών, ο οποίος καταρτίζεται από την Αστυνομική Διεύθυνση, κάθε ημέρα, και αφορά αυτούς, οι οποίοι είναι προγραμματισμένο να προσέλθουν την επομένη στις εγκαταστάσεις της, προκειμένου να καταγραφούν.

Το κλιμάκιο της ΜΚΟ «Γιατροί χωρίς σύνορα» παρέχουν ιατρικές υπηρεσίες, κατά τις πρωινές ώρες, στον προαύλιο χώρο (αίθριο), της Αστυνομικής Διεύθυνσης και τις απογευματινές ώρες στο Captain Elias.

β. Εγκαταστάσεις της Αστυνομική Διεύθυνσης Κω

Στη συνέχεια, το κλιμάκιο του Συνηγόρου του Πολίτη περιηγήθηκε στους χώρους της Αστυνομικής Διεύθυνσης Κω. Πρόκειται για ένα παλιό διώροφο κτίριο της πρώην ιταλικής διοίκησης με ένα μεγάλο αίθριο χώρο, στον οποίον παραμένουν δεκάδες αλλοδαποί, προκειμένου να καταγραφούν.

Επιπλέον, στο ισόγειο υπάρχουν κρατητήρια χωρητικότητας το πολύ 30 ατόμων, τα οποία τα χωρίζουν από τον αίθριο χώρο κάγκελα.. Μεμονωμένες περιπτώσεις αλλοδαπών για τους οποίους υπάρχει σχετικός φάκελος κρατούνται εκεί για λίγες ημέρες

Κατά τον χρόνο επίσκεψης του κλιμακίου του Συνηγόρου του Πολίτη, κρατούνταν 11 αλλοδαποί, μεταξύ των οποίων ήταν υπήκοοι Αλβανίας, Πακιστάν, Αφγανιστάν και δύο Συρίας. Για τους τελευταίους, ως λόγοι κράτησης, αναφέρονται λόγοι δημόσιας τάξης και αναμονή απάντησης από Αλλοδαπών.

Οι αλλοδαποί στα κρατητήρια κοιμούνται σε στρώματα στο έδαφος με αμφίβολες συνθήκες καθαριότητας και έχουν άμεση οπτική επαφή με δεκάδες αλλοδαπούς που περιμένουν στον αίθριο χώρο να καταγραφούν. Τις δύο ομάδες ανθρώπων τις χωρίζουν τα κάγκελα, μια πρόχειρη κορδέλα της αστυνομίας και ένας συναγερμός.

2. Συνάντηση με τον έπαρχο Κω

Στη συνέχεια, οι εκπρόσωποι του Συνηγόρου του Πολίτη συναντήθηκαν με τον Έπαρχο Κω, κύριο Γεώργιο Χαλκιδιό, ο οποίος επίσης αναφέρθηκε στον μεγάλο αριθμό των εισερχομένων στο νησί αλλοδαπών και στη δυσκολία διαχείρισής τους. Μεγάλη ένταση των αριθμών υπήρξε τον Απρίλιο και τον Μάιο, διάστημα κατά το οποίο έφθασαν στο νησί περίπου 5000 άτομα.

Αναφέρθηκε σε εντολές που έλαβε από την πολιτική ηγεσία, προκειμένου να προβεί σε ενέργειες για να στεγασθούν προσωρινά οι αλλοδαποί στο Captain Elias, το οποίο έχει 20 δωμάτια.

Όπως τονίστηκε, αμέσως μετά το Πάσχα, εστάλη συνεργείο και τοποθέτησε πίνακα ηλεκτροδότησης και φώτα σε σαλόνι τουαλέτες και διαδρόμους. Επιπλέον, έγινε περιφράξη της πισίνας και τοποθετήθηκαν κάποιες σκηνές οι οποίες είχαν δοθεί από την πολιτική προστασία.

Πριν από δέκα ημέρες εκδηλώθηκε φωτιά στον περίβολο χώρο του ξενοδοχείου και κάηκαν κάποιες σκηνές. Στη συνέχεια, όπως αναφέρθηκε, κόπηκε το ρεύμα για να μη γίνει ατύχημα.

. Κατά την εκτίμηση του κυρίου Επάρχου, προκειμένου αυτό να γίνει κατοικήσιμο, χρειάζονται επισκευές κόστους 350-400 χιλιάδες ευρώ..

Πριν τη λύση του Captain Elias, οι αλλοδαποί στοιβάζονταν στο διοικητήριο όπου εδρεύουν η αστυνομική διεύθυνση, το επαρχείο και άλλες υπηρεσίες. Τώρα όσοι δεν έχουν χρήματα πάνε στο «ξενοδοχείο» ενώ όσοι έχουν χρήματα νοικιάζουν δωμάτιο σε ξενοδοχεία της Κω.

Ο κύριος Χαλκιδιός, όπως ανέφερε, ζήτησε από τις αρμόδιες αρχές να του δοθεί η δυνατότητα να διαθέσει χρήματα από ίδιους πόρους, αλλά δεν έλαβε κάποια απάντηση.

Ως ενδεδειγμένη άμεση και προσωρινή λύση, έως ότου δημιουργηθεί μόνιμη δομή πρώτης υποδοχής, θεωρεί, τη λειτουργία κινητής μονάδας πρώτης υποδοχής και την τοποθέτηση σκηνών σε κάποιο κτήμα στην ύπαιθρο, μακριά από το αστικό κέντρο.

Επιπλέον, τονίσθηκε ότι ήρθε κλιμάκιο απ την υπηρεσία Πρώτης Υποδοχής με επικεφαλής τον διευθυντή της και μηχανικούς, προκειμένου να διερευνηθεί η δυνατότητα δημιουργίας κέντρου υποδοχής στα 42 από τα 92 στρέμματα της μονάδας 148, στο Πυλί. Υπήρξαν, ωστόσο, αντιδράσεις από την τοπική κοινωνία.

3. Συνάντηση με Λιμενάρχη Κω

Το κλιμάκιο της Αρχής συναντήθηκε με τον Λιμενάρχη της Κω, κύριο Μισπίνα και την Υπολιμενάρχη, κυρία Πρέκα. και συζήτησαν για τα ζητήματα που άπτονται της αρχικής εισόδου των αλλοδαπών στο νησί. Ο κύριος Λιμενάρχης εστίασε στο μέγεθος των αριθμών των εισερχομένων αλλοδαπών μέσω Τουρκίας και στις δυσκολίες που αναφύονται για τη διαχείρισή τους.

Ειδικότερα, επισημάνθηκε η αλλαγή τακτικής των διακινητών, ως προς τα πλωτά μέσα, που χρησιμοποιούν για τη μεταφορά των εισερχομένων αλλοδαπών. Σήμερα - σε αντίθεση με τα προηγούμενα έτη, όπου χρησιμοποιούνταν μικρά ταχύπλοα-, οι αλλοδαποί, κατά βάση Σύροι υπήκοοι, χρησιμοποιούν μεγάλα ξύλινα σκάφη ή πλαστικές λέμβους χωρίς να παρευρίσκεται σε αυτά διακινητής. Έχει αυξηθεί ο κίνδυνος αυτής της διαδικασίας, λόγω έλλειψης έμπειρων χειριστών. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρθηκε, το 2014 είχαν συλληφθεί 36-38 διακινητές και είχαν κατασχεθεί περίπου 60 ταχύπλοα, φέτος μόνο 2.

Στη συνέχεια, επισημάνθηκε η υποστελέχωση της υπηρεσίας, η οποία βρίσκεται σε επίπεδα κάτω του 50% των οργανικών θέσεων. Επίκεινται, όμως, αποσπάσεις και μεταθέσεις που θα βελτιώσουν τη κατάσταση.

Όσον αφορά τη διαδικασία στο λιμεναρχείο, αυτή διαρκεί μια μέρα. Η καταγραφή και μια απλή σωματική έρευνα γίνεται στο λιμάνι ή στη συνέχεια στο Captain Elias, όπου οδηγούνται οι αλλοδαποί. Η διαδικασία είναι χειρόγραφη οπότε δε χρειάζονται σταθερή υποδομή. Το πρόβλημα δημιουργείται στο επόμενο στάδιο, κατά την καταγραφή των αλλοδαπών στην Αστυνομία.

Ο κύριος Λιμενάρχης, προτείνει μια απλοποιημένη διαδικασία σύμφωνα με την οποία μετά την σύντομη πρώτη καταγραφή απ' το λιμενικό θα μπορούσαν όλοι να μπουν σε ένα πλοίο και να πάνε σε κέντρο πρώτης υποδοχής στην ενδοχώρα όπως έγινε άλλωστε μια εβδομάδα πριν.

Όπως προέκυψε από τη συζήτηση, υπάρχει εγκεκριμένο κονδύλι **σίπισης** κρατουμένων, το οποίο διατίθεται όταν ο αριθμός των αλλοδαπών ήταν σχετικά μικρός και αυτοί κρατούνταν στο χώρο του Λιμεναρχείου. Στις σημερινές συνθήκες, όπου ο αριθμός των αλλοδαπών, οι οποίοι διαμένουν στο «ξενοδοχείο» μπορεί να φθάσει ακόμη και στα 1.600 άτομα, δεν μπορούν να σιτισθούν από το παραπάνω κονδύλι, διότι δεν μπορεί να γίνει αντιστοίχιση του σιτίου με τον συγκεκριμένο αλλοδαπό. Ως εκ τούτου, δεν μπορούν να εκδοθούν, νομίμως, τα απαραίτητα

δικαιολογητικά έγγραφα για την εκταμίευση της δαπάνης. Καθώς, μάλιστα, ο χώρος δεν φυλάσσεται δεν είναι σαφές ποιοι αλλοδαποί είναι στην ευθύνη της αστυνομίας και ποιοι στην ευθύνη του λιμενικού τη συγκεκριμένη χρονική στιγμή.

4 Συνάντηση με δήμαρχο Κω

Ο δήμαρχος Γιώργος Κυρίτσης επισήμανε στους εκπροσώπους του Συνηγόρου του Πολίτη ότι η Κως ήταν για χρόνια νησί με ροή μεταναστών, αλλά όχι με τους σημερινούς αριθμούς. Από τον Σεπτέμβριο του 2014 που ανέλαβε τα καθήκοντά του, διαπίστωσε αυξημένη ροή και ζήτησε από τα αρμόδια υπουργεία να λάβουν μέτρα καθώς, όπως ανέφερε, ο δήμος δεν έχει ούτε την αρμοδιότητα ούτε τους πόρους να διαχειρισθεί το όλο θέμα. Λίγες εβδομάδες αργότερα συγκάλεσε σύσκεψη με τον έπαρχο, τον αστυνομικό διευθυντή και τον λιμενάρχη, όπου διαπιστώθηκε ότι η κατάσταση δεν είναι διαχειρίσιμη. Η αστυνομία δεν έχει ικανή **στελέχωση**, η ηλεκτρονική καταγραφή έχει μόνο δυο μηχανήματα και παρουσιάζει προβλήματα. Σύμφωνα με τον δήμαρχο, οι πιέσεις των τοπικών αρχών ανάγκασαν το υπουργείο Προστασίας του Πολίτη να δώσει εντολή, το φθινόπωρο, όλοι οι μετανάστες να οδηγηθούν από την Κω και τη Νίσυρο στο πλοίο για τον Πειραιά, ώστε να ολοκληρωθεί η διαδικασία καταγραφής τους στην Αθήνα. Η παραπάνω πρακτική, προκρίνεται από τον Κύριο Δήμαρχο ως η πλέον ενδεδειγμένη για την αποφόρτιση του νησιού.

Ο δήμαρχος τόνισε ότι, από τον Ιανουάριο και μετά, τα νούμερα των εισερχομένων αλλοδαπών είναι ασύλληπτα. Τον Μάρτιο, έστειλε επιστολή σε πρωθυπουργό, υπουργούς και αρμόδιο κοινοτικό επίτροπο και τους περιέγραψε την κατάσταση. Επικοινωνήσαν μαζί του ο επίτροπος και ο αρχηγός ενός κόμματος της αντιπολίτευσης.

Ως προς την προσωρινή στέγαση των αλλοδαπών στο Captain Elias, ο δήμαρχος σημείωσε ότι αυτή έγινε χωρίς να υπάρχει η απαραίτητη υποδομή.

Όσον αφορά την πρόταση για τη μετατροπή πρώην **στρατοπέδου** στο Πυλί σε χώρο πρώτης υποδοχής, ο δήμαρχος δήλωσε αντίθετος και έθεσε τον προβληματισμό του σχετικά την κάλυψη του κόστους μετατροπής, τη σίτιση και την υγειονομική φροντίδα των αλλοδαπών. Επισήμανε ότι αυτό που προτείνεται είναι δίπλα σε ενεργό στρατόπεδο με βαρύ οπλισμό και πυρομαχικά το οποίο θεωρεί ότι δημιουργεί ζητήματα ασφαλείας.

Ο δήμαρχος επέμεινε ότι η καλύτερη **διαδικασία** είναι αφενός οι Σύριοι να μπορούν να φεύγουν αμέσως για τον Πειραιά, προκειμένου να καταγράφονται στην Αθήνα αφετέρου οι υπόλοιποι να μπορούν να φεύγουν κι αυτοί, σε σύντομο χρόνο.

Το κλιμάκιο του Συνηγόρου εξήγησε στον δήμαρχο ότι η **δημιουργία κέντρου πρώτης υποδοχής** όχι μόνο είναι κάτι που προβλέπεται από τον νόμο αλλά μπορεί να αποβεί και προς το συμφέρον της τοπικής κοινωνίας.

5. Συνάντηση με εκπρόσωπο των «Γιατρών χωρίς Σύνορα»

Οι εκπρόσωποι του Συνηγόρου του Πολίτη συναντήθηκε με τον επικεφαλής του κλιμακίου των Γιατρών χωρίς Σύνορα, το οποίο αποτελείται από 6 άτομα μεταξύ των οποίων μόνο δυο είναι γιατροί (πνευμονολόγος, δερματολόγος), δυο μεταφραστές, μια ψυχολόγος και ένας πολιτικός επιστήμων με μεταπτυχιακό στις Πολιτικές Υγείας και Διαχείριση Κρίσεων στην Ιατρική Σχολή Αθηνών. Ο τελευταίος είναι επικεφαλής του κλιμακίου.

Οι Γιατροί χωρίς Σύνορα το πρωί βρίσκονται στο κτίριο της αστυνομικής διεύθυνσης και από το μεσημέρι και μετά παρέχουν πρώτες βοήθειες και υπηρεσίες συμβουλευτικής ιατρικής σε ένα δωμάτιο στο Captain Elias.

Οι «Γιατροί χωρίς Σύνορα» έχουν προβεί σε σύνδεση του κτιρίου του Captain Elias με το κεντρικό δίκτυο παροχής νερού, έχουν βάλει και τέσσερα σημεία παροχής (βρύσες), και έχουν τοποθετήσει άλλες έξι τουαλέτες και ντους έξω από το κτίριο, τα

οποία συνέδεσαν οι ίδιοι. Επιπλέον, τοποθέτησαν σκηνές στον προαύλιο χώρο και καθάρισαν και περιέφραξαν την πισίνα που είχε γίνει σκουπιδοτόπος. Καλύπτουν τα έξοδα του οχήματος που αδειάζει τους βόθρους ενώ ζητούν να συνδεθεί ο χώρος με το αποχετευτικό δίκτυο το οποίο είναι ακριβώς δίπλα στο κτίριο. Επίσης, όπως αναφέρθηκε, οι «Γιατροί χωρίς Σύνορα» καθαρίζουν τουαλέτες και ντους.

Σύμφωνα με την παρεχόμενη πληροφόρηση, έχουν παρατηρηθεί κρούσματα ψώρας και φυματίωσης, ενώ εάν προκύψει περιστατικό που χρειάζεται περαιτέρω φροντίδα, το παραπέμπουν στο νοσοκομείο. Δεν τηρείται ιατρικός φάκελος, κρατείται όμως αρχείο περιστατικών. Οι μετανάστες είναι κατά κανόνα υγιείς όταν έρχονται στη χώρα. Αυτά που διαπιστώνουν είναι κατά κανόνα κάποια χρόνια νοσήματα, όπως διαβήτης, άσθμα σε παιδιά, κάποια καρδιολογικά προβλήματα, μόνιμοι πόνοι, ορθοπεδικά, κλπ. Έχουν καταγράψει κάποιες δερματολογικές παθήσεις, λοιμώξεις του άνω αναπνευστικού, και το τελευταίο διάστημα υπήρξαν και κάποια περιστατικά ψώρας.

Όπως επισημάνθηκε, στο κτίριο, του οποίου την ευθύνη δεν έχει αναλάβει οποιοσδήποτε κρατικός φορέας «έρχονται άνθρωποι υγιείς και φεύγουν με προβλήματα υγείας», λόγω των συνθηκών που επικρατούν σε αυτό.

Τέλος, σημειώθηκε η έλλειψη οποιουδήποτε screening ευαλωτότητας.

6. Συνάντηση με εκπρόσωπο δικτύου αλληλεγγύης

Ο κύριος Γιώργος Χαρτοφίλης είναι συντονιστής της συλλογικότητας «Αλληλεγγύη-Κως». Η παραπάνω συλλογικότητα **ασχολείται** με σίτιση, ιματισμό, είδη ατομικής υγιεινής, κλινοσκεπάσματα και καθαρισμό κλινοσκεπασμάτων, καθώς και του χώρου του Captain Elias, κάθε Κυριακή σε συνεργασία με τους αλλοδαπούς.

Όπως τονίστηκε, οι πολλές αφίξεις ξεκίνησαν απ' τον Μάρτιο του 2015. Στην αρχή οδηγούσαν τους αλλοδαπούς στο λιμάνι, στη συνέχεια, κατόπιν τοπικών αντιδράσεων, μεταφέρονται στο «ξενοδοχείο».

Το Μ. Σάββατο, καθάρισαν τον χώρο οι ίδιοι οι εθελοντές και την Τρίτη του Πάσχα μπήκαν οι πρώτοι αλλοδαποί. Μετά έγιναν κάποιες ενέργειες και εργασίες κυρίως από το επαρχείο. Στις 25 Μαΐου ξέσπασε πυρκαγιά και στη συνέχεια ενεργοποιήθηκαν ως συλλογικότητα. Στις 31 Μαΐου έκαναν απογραφή στο «ξενοδοχείο» όπου ανεβρέθηκαν 50 γυναίκες, 50 παιδιά και 250 άντρες. Μια εβδομάδα μετά ο αριθμός ήταν ο ίδιος. Από εκεί κι έπειτα μειώθηκε ο αριθμός.

Οι εθελοντές φροντίζουν για την συγκέντρωση και διανομή, καθημερινά, του φαγητού, το οποίο παρέχεται από δέκα ξενοδοχεία και ανέρχεται σε 400 με 450 μερίδες φαγητό. Το ψωμί το λαμβάνουν δωρεάν απ' τους φούρνους.

Όπως αναφέρθηκε, εάν δεν υπάρξουν άμεσα μέτρα από την Πολιτεία για τη σίτιση των αλλοδαπών, θα υπάρξει μεγάλο πρόβλημα, μετά την πάροδο του καλοκαιριού, όπου τα ξενοδοχεία κλείνουν.

Τέλος επισημάνθηκε ότι συνεργάζονται στενά με τους Γιατρούς χωρίς Σύνορα και την Ύπατη Αρμοστεία.

7. Επίσκεψη στο Captain Elias

Το εγκαταλελειμμένο κτίριο του πρώην ξενοδοχείου, περιοχή Λάμπη, 5 χλμ ανατολικά της πόλης της, λειτουργεί ως άτυπος χώρος προσωρινής στέγασης χωρίς όμως να διαθέτει την απαραίτητη υποδομή. Ο χώρος είναι ακατάλληλος για διαβίωση λόγω εγκατάλειψης και βανδαλισμών και ιδίως μετά την πρόσφατη πυρκαγιά. Δεν υπάρχει σύνδεση με ηλεκτρικό ρεύμα, ο βόθρος δεν έχει συνδεθεί με το δίκτυο αποχέτευσης και αδειάζει μόνο χάρις στην παρέμβαση των «Γιατρών Χωρίς Σύνορα», οι οποίοι έχουν εγκαταστήσει στον εξωτερικό χώρο παροχές πόσιμου νερού, τουαλέτες και έξι ντους. Τα παράθυρα του ισογείου έχουν καταστραφεί

ολοσχερώς, ο χώρος καθαρίζεται από εθελοντές οι οποίοι επίσης φροντίζουν όσο μπορούν για κλινοσκεπάσματα.

Οι τοπικές αρχές περιορίζονται στην παρουσία ενός φύλακα, αστυνομικού ή λιμενικού με πολιτικά, έξω από το προαύλιο του πρώην ξενοδοχείου.

Οι αλλοδαποί κοιμούνται σε στρώματα στο πάτωμα στα δωμάτια, στις αίθουσες και τους διαδρόμους του ισογείου και σε αντίσκηνα στο προαύλιο του ξενοδοχείου.

III ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ

Όπως καταδείχθηκε από την επίσκεψη κλιμακίου του Συνηγόρου του Πολίτη στην Κω, η Πολιτεία φαίνεται να αδυνατεί να διαχειρισθεί αποτελεσματικά τις ιδιαίτερα αυξημένες μεταναστευτικές ροές, οι οποίες πλέον, μετά τις ανθρωπιστικές κρίσεις στη Συρία, το Ιράκ και αλλού, αποτελούνται από ανθρώπους, οι οποίοι χρήζουν διεθνούς προστασίας (πρόσφυγες, ασυνόδευτα παιδιά και άλλες ευάλωτες ομάδες)

Στην Κω, όπως και στα περισσότερα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου, εισρέουν σε καθημερινή βάση δεκάδες αλλοδαποί μέσω της θάλασσας από την Τουρκία. Την ευθύνη διαχείρισης των ανθρώπων αυτών, μετά τη σύλληψή τους στη θάλασσα και για τις πρώτες ώρες ή ημέρες, έχει το Λιμενικό Σώμα. Μετά τη σύνταξη της δικογραφίας και το πέρας του ποινικού σκέλους, οι **αλλοδαποί οδηγούνται σε εγκαταλελειμμένο ξενοδοχείο, του οποίου την εποπτεία δεν αναλαμβάνουν οι λιμενικές ή αστυνομικές αρχές. Απουσιάζει οποιοδήποτε σύστημα πρώτης υποδοχής**, σύμφωνα με τις προδιαγραφές και εγγυήσεις που τίθενται από τις θεσμικές διατάξεις (ν.3907/2011), καθώς και **συντονιστικό όργανο**, ικανό να δώσει κατευθύνσεις για τη διαχείριση του όλου ζητήματος.

Ειδικότερα:

-Απουσιάζει οποιαδήποτε κρατική δομή πρώτης υποδοχής, ενώ οι υφιστάμενες εγκαταστάσεις υποδοχής είναι ακατάλληλες, καθώς είτε πρόκειται για περιορισμένης δυναμικότητας και ακατάλληλα για πολυήμερη διαμονή κρατητήρια στην αστυνομική διεύθυνση είτε για τον άτυπο χώρο προσωρινής διαμονής στο εγκαταλελειμμένο και χωρίς υποδομές πρώην ξενοδοχείο Captain Elias, έξω από την πόλη της Κω. Δημόσια κτίρια και εγκαταστάσεις που θα μπορούσαν να λειτουργήσουν ως χώροι πρώτης υποδοχής αυτή τη στιγμή δεν υφίστανται, αναζητείται όμως λύση στην μετατροπή πρώην στρατοπέδου. Με αυτή την πρόταση διαφωνεί ο δήμος.

- Η αδυναμία των τοπικών αρχών να βρουν τρόπο να καλύψουν τις ανάγκες των αλλοδαπών είναι από τα μεγαλύτερα προβλήματα που διαπίστωσε το κλιμάκιο. Ένα μέρος των αναγκών σίτισης καλύπτεται αποκλειστικά από την εθελοντική προσφορά τοπικών ξενοδόχων, οι οποίοι σε συνεργασία με το δίκτυο αλληλεγγύης συσκευάζουν και διανέμουν περίπου 400-450 μερίδες την ημέρα. Αυτό αντιστοιχεί σε ένα γεύμα την ημέρα για όσους βρεθούν στο σημείο διανομής στο Captain Elias, ενώ οι άλλοι

σιπίζονται είτε από τη φιλανθρωπία ιδιωτών είτε (κυρίως οι Σύριοι) με δικούς τους πόρους.

- Κλινοσκεπάσματα και ρούχα παρέχονται, όποτε υπάρχουν, από τη συλλογικότητα Αλληλεγγύη-Κως και τις μη κυβερνητικές οργανώσεις.

- Το βάρος του υγειονομικού ελέγχου των αλλοδαπών πέφτει στους Γιατρούς χωρίς Σύνορα που διενεργούν το πρώτο ιατρικό screening τόσο στην αστυνομική διεύθυνση όσο και στο Captain Elias. Το νοσοκομείο ασχολείται μόνο με επείγοντα περιστατικά.

- Τις ημέρες της αυτοψίας η διαδικασία διεκπεραιωνόταν εντός διαστήματος που μπορούσε να φτάσει και να ξεπεράσει τις 10 ημέρες μέχρι να αναχωρήσουν οι αλλοδαποί για τον Πειραιά.

- Παρατηρείται ελλιπής στελέχωση των αστυνομικών και λιμενικών αρχών, καθώς και ελλιπής υλικοτεχνική υποδομή

- Είναι σαφής η απουσία κάποιου συντονιστικού οργάνου, ενώ οι τοπικές αρχές δεν φαίνεται να μπορούν να αντιμετωπίσουν με αποτελεσματικότητα την κατάσταση και η συνεργασία τους μοιάζει περισσότερο τυπική παρά ουσιαστική (π.χ. η μη σίτιση των αλλοδαπών λόγω αδυναμίας διεκπεραίωσης της δαπάνης για σίτιση). Ο δήμος και το επαρχείο δεν έχουν πειστεί ότι είναι σκόπιμο να δημιουργηθούν στην Κω εγκαταστάσεις πρώτης υποδοχής και επιθυμούν την άμεση αναχώρηση των αλλοδαπών με πλοίο ώστε να καταγράφονται στην Αθήνα.

- Ένα μεγάλο κομμάτι των αναγκών των αλλοδαπών, αλλά και της διαδικασίας υποδοχής καλύπτεται από τους εθελοντές μη κυβερνητικών οργανώσεων και του δικτύου αλληλεγγύης, καθώς και της Υπατης Αρμοστείας, χωρίς τη βοήθεια των οποίων η κατάσταση θα ήταν εκτός ελέγχου.

Αθήνα, 22 Ιουλίου 2015

Οι διενεργήσαντες την αυτοψία

Ελένη Κουτρούμπα
Μανώλης Λασκαρίδης
Ελενα Μάρκου
Γιάννης Μπούτσαλης
Δημήτρης Χορμοβίτης